herpy

PILGIFTFROSKER

Andean Poison Frog

Andinobates opisthomelas

Andinobates opisthomelas er en liten, dagaktiv pilgiftfrosk på 15-20 mm fra Colombias Andesfjell, hvor den lever i løvlaget i fuktig fjellskog i Antioquia og Caldas. Arten er sårbar i naturen, og det finnes nesten ingen kunnskap om stell og hold.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Ranitomeya opisthomelas; Dendrobates opisthomelas; Minyobates opisthomelas*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**15-20 mm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Fjellskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**45 × 50 × 60 cm** L × B × H for 5 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-25 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**80-100 %**
Vann	**Ingen vannskål**
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Egg per legging	**1-2**
Klekking	**16-24 dager**
Larvetid	**108-112 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter og ferdigfôr**
Yngelpleie	**Bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Andinobates opisthomelas er en liten, dagaktiv pilgiftfrosk. Hannene måler 15-19 mm og hunnene 15-20 mm fra snute til kloakk. Arten ble beskrevet i 1899 av George Albert Boulenger som *Dendrobates opisthomelas* og har siden stått i *Minyobates* og *Ranitomeya*, før den kom til slekten *Andinobates*.

Huden inneholder gift, som pilgiftfrosker i naturen tar opp fra byttedyrene sine. Dyr som oppdrettes på fôrdyr fra kulturer, er uten gift. Giftens styrke hos arten er ikke undersøkt, så vask hendene etter arbeid i terrariet.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Utbredelse og leveområde

Andinobates opisthomelas finnes bare i Colombia, i den nordlige delen av den vestlige og sentrale Andeskjeden i departementene Antioquia og Caldas. Funnene ligger mellom omtrent 530 og 2.200 m.

Arten er sårbar fordi skogen ryddes til jordbruk, kvegdrift og tømmerhogst og brennes, og fordi sprøyting av markene kan drepe froskene. Det fanges også mange dyr ulovlig for dyrehandel. Utbredelsen omfatter flere vernede skogområder.

> **Naturlig utbredelse:** Colombia.

LEVEOMRÅDE

Andinobates opisthomelas lever på bakken i fuktig fjellskog, i løvlaget og ved trærnes fot. Den klarer seg i mange slags skog, fra urørt skog til skogrester og enkelte forstyrrede områder. Rumpetrollene vokser opp i vann som samler seg i bromelier. Klimaet i fjellskogen er kjølig og fuktig med tåke og regn mesteparten av året.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Stell

TERRARIET

Det finnes nesten ingen kunnskap om stell og hold av *Andinobates opisthomelas*, og arten holdes neppe. Stellet bygger på leveområdet, den kjølige og fuktige fjellskogen med løvlag og bromelier, og på nære slektninger. Tallene for terrarium, temperatur, egg, klekketid og larvetid er lånt fra *Andinobates bombetes*, som lever i nabofjellene og er oppdrettet i fangenskap, og levealderen fra de bedre kjente små pilgiftfroskene *Ranitomeya reticulata* og *Ranitomeya variabilis*.

Et terrarium på 45 × 50 × 60 cm passer til en gruppe på opptil fem dyr. Innred med et dreneringslag av leca-kuler, et bunnsubstrat av kokosfiber og skogjord og et tykt lag visne blader som holdes fuktig. Kle bak- og sidevegger med kork eller kokosplate, og plant tett med klatreplanter, mose og bromelier som samler vann til rumpetrollene. Legg bark og flate, fuktige skjul på bakken. Ventilasjon er nødvendig, for stillestående luft gir sopp.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal være 22-25 °C, og om natten kan den gjerne falle til 18-21 °C som i fjellskogen. Hold temperaturen under 27 °C. Plasser terrariet uten direkte sol, bruk lys som ikke varmer, og sørg for god ventilasjon; en vifte i rommet hjelper på varme sommerdager. Oppvarming er sjelden nødvendig i en oppvarmet stue. Arten har ingen vinterdvale.

Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal være 80-100 % og aldri under 70 %. Spray to ganger om dagen, morgen og ettermiddag, eller bruk et tåkeanlegg eller regnanlegg med osmosevann eller regnvann. Overskytende vann skal kunne renne av gjennom dreneringslaget, slik at bunnen er fuktig, men aldri full av vann. Overflaten kan gjerne tørke litt mellom sprayingene, og bladene skal være våte, slik at froskene kan drikke dråpene. Er luften for tørr, gjemmer froskene seg, og huden blir matt.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

VANN OG VANNKVALITET

Det er ikke behov for en vannskål; froskene drikker dråper fra planter og sprayvann. Til rumpetrollene brukes bromelier med vann i bladaksene eller små plastbegre med 2-3 cm vann. Bruk osmosevann, regnvann eller avklorert springvann, og skift vannet i begrene når det blir uklart. Unngå såpe, rengjøringsmidler og klorholdig vann, for amfibier tar opp stoffer gjennom huden.

LYS OG UVB

Lyset er først og fremst til plantene: plantelys i 10-12 timer om dagen gir døgnrytme og vekst. UVB er neppe nødvendig, men en svak UVB-lyskilde (sone 1) over en del av terrariet skader ikke når det er skygge under plantene. Lyset må ikke varme, for varme fra lamper er den hyppigste årsaken til for høye temperaturer.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Fôret er små leddyr: spretthaler, små bananfluer (*Drosophila melanogaster*) og små isopoder. Nyforvandlede unger tar bare spretthaler. Fôr hver dag eller annenhver dag med det froskene spiser på en time, og dryss fôrdyrene lett med kalk og vitaminer 2-3 ganger i uken. Hold egne kulturer av spretthaler og bananfluer, slik at det alltid er fôr.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Andinobates opisthomelas er dagaktiv og lever på bakken, så den holder seg lavt i terrariet, i løvlaget og ved bromeliene. Hos *Andinobates bombetes* gir en gruppe med flere hunner enn hanner flest egg; det samme er et godt utgangspunkt her. Froskene er sky, og mange skjul gjør dem tryggere og dermed mer synlige. De bør ikke håndteres, fordi huden er sart; ved rengjøring flyttes de med et lite beger.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnsforskjeller og alder ved kjønnsmodenhet er ikke dokumentert for arten. Hunnene blir litt større enn hannene, og hos de nære slektningene kjennes hannen på kallet.

PARRING

Paringen er ikke beskrevet for arten. Hos *Andinobates bombetes* kaller hannen og velger eggleggingsstedet. Hva som utløser paringen, og hvor ofte hunnen legger, er ikke dokumentert.

EGG OG RUMPETROLL

Hunnen legger 1-2 egg om gangen i løvlaget, og når de klekkes, bærer hannen rumpetrollene på ryggen til vann, f.eks. i bromelier. Rumpetrollene kan oppfostres enkeltvis i begre med 2-3 cm vann ved romtemperatur og fôres med fiskeflak i svært små mengder, slik at vannet ikke blir grumsete.

METAMORFOSE

Eggene klekkes etter 16-24 dager, og rumpetrollene forvandles etter 108-112 dager. Når forbena kommer, senkes vannstanden til høyst rumpetrollets høyde, og en bark- eller bladkant legges ut, slik at den lille frosken lett kommer opp på land.

OPPDRETT AV UNGER

Nyforvandlede unger er veldig små og tar bare spretthaler de to første ukene, deretter også de minste bananfluene. Hold dem i en liten, fuktig boks med fuktig kjøkkenpapir, bark og et fuktig skjul, og dryss fôret med kalk og vitaminer.

Helse og vanlige feil

Typiske feil hos små pilgiftfrosker fra kjølig klima:

- Varme over 27 °C gir stress og manglende matlyst og kan i verste fall drepe froskene.
- For tørr eller stillestående luft gir matt hud, soppinfeksjoner og vekttap.
- Fôr uten kalk og vitaminer gir svake knokler, særlig hos hunner som legger egg.
- Innvollsparasitter er vanlige hos viltfangede dyr; en veterinær med kunnskap om amfibier kan undersøke en avføringsprøve.

En frisk frosk har glatt, fargerik hud og en rund mage. Syke dyr isoleres i en fuktig boks, og en veterinær med kunnskap om amfibier kontaktes raskt.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.

Hele veiledningen med kart og oppdateringer: herpy.org/no/pilgiftfrosker/andinobates-opisthomelas